

Zato pa končujemo z besedami Slomškovimi: ¹⁾ „Truber, Dalmatin, Bohorič in tiste dobe vrstniki so našo slovenščino obudili, ako so ravno nesrečno od prave vere zavili; Bog je njihove greške narodu našemu v dobro obrnil po neskončno modri svoji previdnosti, ki dostikrat hudo prostim ljudém dopusti, pa hudo k našemu pridu obrne.“

Torej:

„Blag vam ostani spomin, upanje nam zanaprej!“

Mohoričev Tone.

Spisal Janko Kersnik.

Tam gori je bil domá na opustošenem hribovji, ki se dviga visoko nad zeleno Savo, kjer ta zapušča ljubljansko ravnino ter jame po tesni soteski izpirati svojo skalnato strugo na poti proti prijazni Dolenjski.

Oče njegov je imel širono posestvo, a tudi skoraj za tri pôde — otrók; ko je izročal imetje svoje, izbral si je jednega mlajših sinov prevzemnikom, najstarejšemu Tonetu pa je, kakor vsakemu družih, izgovoril petsto goldinarjev dote.

S to svoto v pismu — kajti v gotovini jo je smel šele ob letu po izročitvi terjati — šel se je Tone ženit; izpolnil je pač že petintrideseto leto, pa mari mu je bilo tudi le bolj do tega, da priženi „grunt“, posestvo, nego li da bi bila žena mlada in lepa. To je védel tudi njegov stari prijatelj, kateremu je zaupal svoje želje in ga pooblastil mešetarjem; v kratkem je bilo dognano, da Tone vzame Mohoričevo vdovo, petdesetletno Marijano, posestnico polgrunta na Doléh.

Priženil je zemljišče, ženi izgovoril malostno doto, rejenki njeni pa, kajti svojih otrók ni imela, primeren odpravek — in tako je postal posestnik, polgruntar. Rejenka Cilika je imela šele petnajst let, in ni bilo treba skrbeti, da bi prekmalu terjala svoj denar — torej je Mohoričev Tone, tako so ga imenovali sedaj, pričel svoje gospodarstvo z najboljšimi nadějami, kakor jih more imeti mož njegovega stanú in obzorja.

Pa svojih petsto goldinarjev je kmalu potrosil. Napravil je nov kozolec, kupil še jedno kravo k dvema, ki sta bili pri hiši, in pokrtil pol strehe na hlevu na novo; — drugo pa je bila pobrala svatba in

¹⁾ „Drobtinice“, 1862 str. 72.

državna pristojbina. Žena Marijana je v jednomer bolehalo, rejenka je bila premlada, in zato sami niso mogli zmagovati dela; vzal je hlapca, za njim deklo, a dve leti potem je videl, da ne izhaja — moral je misliti na posojilo, na dolg.

Jeden njegovih mlajših bratov, čvrsti visokovzrasli Šimon, postal je doleten in prejel doto svojo. Ob istem času se je oglasil tudi Tone domá pri roditeljih ter zvečer odhajajoč dejal bratu:

„K meni pridi, Šimon! Ženil se še ne boš, in pri nas ti dotlej tudi ne bo slabo.“

Šimon je prišel, posodil bratu svojih petsto goldinarjev ter ostal tam — na pol domač, na pol hlapec — in tû se šele pričinja naša mala povest.

O sv. Juriji je bil v bližnjem trgu semenj. Tone je gnal jedno kravo na pródaj; potreboval je zopet denarjev za žito, za davek in za vse, česar prav o takem času primanjkuje kmetu. Cilika je šla z njim, domá pa je dopóludne Šimon opravljal, kar je bilo najnujnejšega, kajti popóludne je sam hotel v trg na semenj; Tonetova žena, stara Marijana, pa je sedela tožna domá za pečjo in pletla slamnato kito.

Na semnji je Tone slabo opravil. Kupčije ni bilo in kmalu popóludne so se tuji kupovalci ječi razhajati.

„Počakajva še malo, oče!“ omenila je rejenka, ko je Tone name-raval odriniti proti dômu.

Deklica je imela sedaj devetnajst let, bila je krasno razvita, in iz njenih očij je seval nekov tuj, temen žar, kakor ga nismo vajeni pri naših rodnih dekletih; pa saj tudi nikdo ni znal, kdo je bil njen oče, ni katera njena mati; — iz tržaškega najdeniškega zavóda so jo bili prinesli.

Zagorel laški kupec je še jedenkrat povprašal po ceni Mohoričeve krave, a potem zazvižgal ter obrnil hrbet; mimogredé pa je vščipnil še Ciliko v lice.

„Pojdiva, pojdiva!“ velel je Tone nejevoljno; „pa zakaj ga ne udariš s šibo — Laha črnega?“

Pri bližnji krčmi ja je ustavil Šimon; kupil si je bil že nov klobuk ter ga nosil vrhu starega.

„Ali nisi prodal?“

„Ne; ko bi jo zastonj dal!“ zavrnil je Tone.

Privezal je v tem kravo ob sosedno ograjo.

Vsi trije so se stisnili v veži krčme ob konec mize, ki se je slučajno izpraznil, in Šimon je klical vina.

„Dobro se ti godi, Mohorič, dobro!“ vpil je z drugega konca vinjeni mešetar. „Tega nima vsak — brata, ki bi za vino dajal!“

„Saj jaz tudi lahko dam zánje!“ mrmral je osorno Tone; „lahko — če prodam ali ne.“

„No, no, beseda ni konj — kaj boš zameril? Dobro zdravje, Tone!“ Rekoč mu je molil poln kozarec preko mize.

Mohorič je odpil in bil je kmalu v živem razgovoru z drugimi gosti okoli mize.

„V Hrastji boš dobro prodal, Tone! Drugi teden bo tam semenj; tja ženi!“ tolašil je mešetar, in kozarec je šel iz roke v roko.

„Kaj si kupila, Cilika?“ vprašal je Šimon poleg sebe sedečo deklico.

„Materi malo kotenine, kakor so mi veleli.“

„Pa meni? Kje imaš ‚semenj‘?“

Pogledala ga je šegavo in na lahko se zarudela

„Nič — ničesar tebi!“

„Oh, le čakaj, nocoj pridem po ‚semenj‘!“ šepnil ji je na uho.

Povesila je oči, a odgovorila ni. —

Proti večeru so se vračali domov; Mohorič je bil malo vinjen in je koracal težkih nog zadaj; ona dva pa sta gonila kravo.

„Kam tako tečeš, Cila?“ vpil je Tone zdajci za ónima. Rejenka je počakala malo, ne vedé, česa želi gospodar. Šimon pa je tiral žival dalje. Šli so po ozkem kolovozu, katerega je obrastal visok glogovec, posut ves z belim cvetom, čegar vonjava je polnila večerni vzduh.

„Kaj je?“

Mohorič je bil že poleg nje in jo prijel z obema rokama okoli pása.

„Pustite me — za božjo voljo, kaj hočete?“ vskliknila je polglasno.

Šimon je bil že izginil za ovinkom.

„Ničesar nečem, Cilika,“ sopol je óni, „samó to vém, da te imam rad — Cilika, Cilika!“

Izkušal jo je poljubiti. Deklico je spreletel mraz in z vso silo je izkušala iznebiti se njegovih rok, njegovega objema. Neka naravna sramežljivost ji ni dala glasú, in tako je trajal med njima le tih boj nekoliko trenutkov. A moči so jo jele zapuščati, in na ves glas je zavpila: „Šimon, Šimon!“

Mohorič ni bil več vinjen, a strast mu je vzela ves razum; niti zmenil se ni za glasni krik.

„Šimon, pomagaj!“ zajecala je deklica še jeden pot, in v tem trenutku je ležal Mohorič že v trnji poleg kolovoza, in Šimonova pest ga je tiščala k tlom.

„Pústi me!“ sikal je premagani.

Sklonil se je počasi, in divje, sovražno pogledal svojega brata.

„Kaj pa hočeš? Hudič ti!“ zavpil je s hrípavim glasom.

„Dekleta pústi v miru!“

Nova kletev Mohoričeva je bila odgovor. Stopil je urno naprej, ujel kravo in jo tiral domóv. Ona dva pa sta šla molčé za njim. Nihče ni izpregovoril besedice več.

Tudi domá pri večerji — Marijana je bila pristavila nekoliko krompirja — ni bilo razgovora. Šimon je šel prej na kozolec spat — kakor je dejal, in Cilika je pospravljala po kuhinji.

„Tone,“ dejala je zdajci stara Mohoriška, „meni se vidi, da Šimon preveč pogleduje za našo Ciliko.“

„Kaj méni do tega?“ deje on.

„Ona pa za njim!“

Gospodar ni zinil besede, nego utrnil leščrbo, ki je visela v kotu.

„Treba ji nekoliko réči!“ nadaljuje starka.

„Réci ji ti!“

Govoril je vse to mirno, a iz njegovih očij je sevala ista strast, kakor prej, ko je bil objel rejenko v ónem kolovozu. —

Tisto noč ni mogel spati. Ležal je v mali shrambi pod streho, odkar je bolehalo žena, in prav pod njim je bila sobica, kjer je spala Cilika. Okoli polnoči je čul tihe korake, ki so se bližali okencu rejénkine sobe, in čul tudi kmalu potem šepetanje in poluglasen razgovor tam doli. Védel je, da je Šimon pod oknom, in jeden trenutek se ga je polastila celó divja misel, da bi vzel velik brusni kamen, ki je ležal v kotu, ter ga vrgel ónemu na glavo. Pa udušil je to misel ter le bosopet in počasi zlezal k lini, da bi razumel razgovor ónih dveh.

„Pijan je bil, pijan!“ dejal je Šimon.

„Jaz tudi tako mislim,“ hitela je deklica.

„Je bil li že kedaj takov?“

„Nikdar, Šimon — saj sam veš! Pa — pojdi spat — da naju kdo ne sliši!“

„Oh, kdo naju bo čul?“

Šepetanje tam doli je vedno bolj utihalo, tako da Tone ni mogel razumeti besed; a vedel je vendar, da si stiskata roke, da se poljubljata in da govorita o ljubezni svoji.

Ko je rano solnce vzhajalo, ni bil še zatisnil očesa; vstal je ter šel po svojih opravkih; vzbudil je Šimona, krmil živino in potem je tekel dan, kakor doslej vsi prejšnji.

Drugi teden je Tone sam gnal kravo na semenj v Hrastje. Prodajal jo je in prišel zvečer ves vinjen domov. A nadlegoval ni nikogar, nego takoj legel spat. Tudi poslušati mu ni bilo ničesar več, kajti od ónega večera je spala Cilika pri stari Mohoriški v kamri — in nihče ni povprašal, zakaj se je zgodila ta izpremema.

Druzega dne pri kosilu pa je Tone prilično omenil:

„Vojska bo; v Hrastji so že vsem odpustnikom povelje dajali, da pojdejo doli na Turka.“

Šimen in Cilika sta prebledela, kajti Šimon je bil vojak. Še istega dne je imel tudi svojo pozovnico v rokah in odšel je drugo jutro.

Mohoriška in Cilika sta jokali, Tone pa je imel nekak jeklen obraz.

Pod bruško kraj kozolca, od koder je tekla steza navzdol proti cesti, segla sta si v roke.

„Kaj pa s tistim dolgim?“ vprašal je Tone.

„Tistih petsto dote?“ ponavljal je Šimon. „Jaz se bom vrnil in jih bom še porabil. Če me pa ne bo“ — tù je pogledal z medlim očesom po širni dolini, ki se je raztezala pod njima — bilo je, kakor bi hotel vzeti slovo — „ako me ne bo, — daj jih kamor hočeš, Cili ali domačim — kakor hočeš. No Cili jih daj!“

Zaukal je na glas in izginil za bregom.

Pol leta pozneje je umrla Mohoriška; Tone in rejenka sta ostala sama. Njegovo gospodarstvo, katero je bilo tako slabo, da ni mogel jemati niti hlapca niti dekle; a vendar nihče ni mogel reči, da je bil Tone zapravljivec; — poguma, moštva in delavnosti mu je manjkalo. Storil je v tem še nekaj dolga, in sedaj so mu obresti vse jemale. Po Šimonu pa ni bilo sledú. Nekoliko dopustnikov se je vrnilo domov, a mnogo jih je še ostalo v Bosni, in med temi tudi on. V občé pa so po fari govorili, da je že mrtev, in tudi Tone se skoraj ni več nadejal njegove vrnitve.

In Cilika?

Bilo je zopet o sv. Juriji, ko sta gnala zadnjo kravo, ki jo je imel Tone še v hlevu, v trž na semenj. Prav obletnica ónega semnja je bila, o katerem sem gori pripovedoval. Danes pa je Tone prodal svojo žival, in potem sta pila z rejenko v óni krčmi, kakor lani. Domov gredé ni bilo več treba krave voditi, in šla sta — Tone naprej z verigo čez ramo, Cilika za njim, noseča nekoliko kupljenega domačega orodja. Zopet je cvel glogovec ob tesnem kolovozu, in mračilo se je

po dolini. Prišla sta domov, ne da bi izpregovorila, in rejenka je šla kuhat borno večerjo.

Ko je stala tam pri ognju, odsvital je plamen v njenem temnem očesu in ji rudečil lice, ki je bilo nekoliko bolj blede, nego lani.

Mohorič je sédel poleg ognjišča na klop.

(Konec prihodnjic.)

Književna poročila.

V.

Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli.

Spisal Janko Leban (Gradimir), ljudski učitelj. Ponatis iz „Učiteljskega Tovariša“ 1884. in 1885. l. V Ljubljani 1885. Natisnil in založil J. R. Milic. Velika 8ka. Str. 50. Cena 50 kr.

S to vsega priznanja vredno knjižico ugodil je trudoljubivi g. „sestavitelj“ brez dvojbe vsem učiteljskim tovarišem svojim, katerim jo je namenil v prvi vrsti. Opisujoč namreč, „kako so delovali, borili se in trpeli naši pisatelji za naš narod“, kaže učiteljem pota in podaja sredstva, po katerih se dá že v zorni mladosti buditi v otroških, za vse blago in lepo dovezetnih srcih toli potrebna in vendar le prerodka ljubezen do naroda in jezika. V uvodnih besedah izraženim zdravim nazorom, ki pričajo o g. strokovnjaka teoretični izobraženosti in praktičnem izkustvu, ne dá se nikakor oporekati. Kajti ako rodoljubje ne prešinja nežnega narastaja, ki ga tako radi imenujemo „nado naše prihodnjosti“, ne more odgojevatelj bodočih državljanov ustvarjati jeklenih značajev, tedaj tudi ne zadostiti glavni dolžnosti težavnega, a lepega in hvaležnega poklica svojega. In vendar uprav v sedanji samopašni dobi tako krvavo ne pogrěša trdnih, nesebičnih značajev skoro noben narod, nego ubogi narodič slovenski. Zato pa bodi vestni učitelj vsegdar pomnjiv zlate resnice, da „vse žive dni

¹⁾ V „Učiteljskem Tovarišu“ (1886., 2. list, 17. stran) se nekdo spotika ob to, da „Ljublj. Zvon“ vedno donša ocene novih ljudsko-šolskih knjig. Nam se ta nejevolja neimenovanega gospoda zdi nerazumljiva; kajti prvič je „Ljubljanski Zvon“ dolžan svojim bralcem poročati ob vseh slovenskih knjigah brez ozira na njih vsebino, o katerih misli, da zanimajo naročnike njegove; drugič nas pisatelji ljudsko-šolskih knjig sami večkrat prosijo, naj opozorimo slovenski svet v „Ljubljanskem Zvonu“ na njih knjige, in napósled je dobra tretjina naših naročnikov učiteljskega stanú, ki so nam gotovo hvaležni za to, da jim časih poročamo kaj o novih ljudsko-šolskih knjigah, o katerih naši šolski listi, kakor sam omenjeni gospod pravi, „večinoma molče.“

Ured.

							Mesečni povpreček
Avgust	1.	6.	11.	16.	21.	26.	31.
	19.78	19.60	19.32	18.91	18.40	17.79	17.10 18.77
September	5.	10.	15.	20.	25.	30.	
	16.38	15.64	14.92	14.22	13.54	12.87	14.83
Oktober	5.	10.	15.	20.	25.	30.	
	12.18	11.44	10.63	9.71	8.71	7.60	10.86
November	4.	9.	14.	19.	24.	29.	
	6.43	5.23	4.04	2.89	1.82	0.84	3.74
December	4.	9.	14.	19.	24.	29.	
	-0.61	-0.75	-1.36	-1.85	-2.22	-2.45	-1.38

Mohoričev Tone.

Spisal Janko Kersnik.

(Konec.)

Drugi teden bova pa v Hrastji kupila,“ pričel je po kratkem molku in s trsko drezal v žrjávico.

„Če ne bo živina predraga!“ omenja deklica.

„Oh, ne, cenejša bo, cenejša! To je zmerom tako o sv. Juriji.“

Umolknila sta vnovič in dolgo ni bilo družega čuti, nego pokanje gorečih drv in šumenje kropa, ki je pljuskal v žrjávico.

„Sevé“ — pričel je zopet gospodar — „marsikaj bi se storilo s tem denarjem — tù in tam je kaj treba; toda krávico morava vendar le imeti.“

Deklica je vzdihnila, Mohorič pa se je zopet igral s trsko.

„Cilika!“ dejal je zdajci naglo, ali poluglasno; „Cilika! Kaj — ko bi se midva vzela?“

Gledal je na tla, a vendar čutil, da se je deklica umeknila na drugi konec ognjišča. Ko ni dobil odgovora, ozrl se je počasi v njo ter ponovil:

„Kaj — kaj praviš — Cilika?“

Pa tudi sedaj je bilo vprašanje brezvspešno.

„Nečeš li?“

Rejenka je zakrila obraz z obema rokama in bistre solze so ji prikápale skozi prste.

Mohorič je vstal in stopil na prag; težko je sôpel. Ozrl se je po nebu in z roko potegnil preko čela. Potem se je naglo obrnil k deklici.

„Ti misliš še na — ónega! Saj ga ne bo več, nikdar več! In jaz sem ti prestar — kaj li? Ali pa delati ne znam, ali sem ti prelén? Pogledi me, če umem delati ali ne! Da bi le vedel za koga delam — Cilika! Če se vzameva — slabo ti ne bo!“

Stal je ob ognjišči in njegova široka postava videla se je v tresočem svitu plamenovem še večja, krepkejša.

Rejenka je odkrila obraz in uprla za trenutek vánj solzno svoje okó.

„Saj ni, da bi Vam nocoj odgovorila“ — dejala je počasi, skoraj osorno; „počakajva — počakajte še malo!“ Odrinila je v tem posodo od ognja; on pa se je obrnil in šel v stanico.

Pri večerji sta lupila vsak svoj krompir, vendar nobeden ni izpregovoril besedice; samó običajen očenaš je odmolil gospodar poluglano, rejenka pa tiho za njim. —

Tako je ostalo več tednov. O snubitvi ali ženitvi Mohorič ni več znil, in Cilika še menj.

Nekega dné pa je bil Tone pozvan v farovž; niti sanjalo se mu ni, čemu ga kličejo tja; nekako začudeno, ali vendar zadovoljno je poslušal, ko mu je stari čestitljivi župnik razlagal, da to nikakor ni umestno in dostojno, da živita on, vdovec v najboljših letih, in mlada rejenka sama pod jedno streho, da utegne to mnogo pohujšanja roditi, in da že sedaj ljudje jezike brusijo ob njem. „Služit naj gré, ali jo pa omôži, ali pa se sam oženi!“ končal je gospod župnik svoja opominjevanja.

„Jaz tudi tako pravim,“ pritrnil je Tone; „pa recite ji Vi, gospod! Mene naj vzame, potem bo pa v kraji vse besedovanje!“

Župniku ta odgovor ni bil posebno po volji.

„Oh, tako je s to stvarjo? Tù je pa skrajni čas! Pošlji jo k meni, Ciliko; jaz bom govoril ž njo.“

Tone je veselo odšel, a župnik je zmajeval z glavo za njim. —

Nekoliko tednov pozneje se je poróčil Mohorič z rejenko. Celó nekoliko svatbe je napravil v vaški krčmi; jelo se je malo, toda pilo več, in pijačo so svatje plačali samí, vsak, kolikor je ukazal natančni račun. Da je nevesta bleda in tiha sedela za mizo, in da se je šele malo oživíla, ko so ji bili svatje posilili nekoliko kozarcev vina — to ni brigalo nikogar; saj je to mnogokrat navada taka.

Pri Mohoričevih pa se je pričelo sedaj res novo življenje. Tone je bil izpremenjen. Akoravno prej nikdar len ali zapravljiv, nego le malo lahkoživ in lehkomiseln, delal je sedaj od zore do trdega mraka, hranil in spravljal, kar je bilo môči, potil in trudil se, da so se mu čudili vsi sosodje.

„Tone bo še obogatel!“ dejali so časih.

Z ženo, s Ciliko, živela sta drug poleg drugega mirno, zadovoljno, da ne rečemo: srečno. On je bil resnično srečen, to je kazala vsa njegova oseba, vse njegovo ravnanje — a ona? Pa saj tudi ona ni utegnila misliti o nesreči, o srčni bolesi; žuljeva roka to kmalu zatrè.

In vendar je stalo nekaj, kakor jesenska senca, med njima in to je bilo Šimnovo ime. Tega nihče njiju ni izpregovoril, in če je kateri sosed ali znanec omenil o njem, dejal je Mohorič: „Mrtev je, mrtev!“ Pa vselej ga je preletelo, kakor neznosna skrb, kadar je to govoril.

Tako je minilo zopet jedno leto, in mlada Mohorička je že zibala prvega sinka. Žetev je bila tù in vročega popóludne sta delala oba, Tone in Cilika, na njivi pod hišo; ona je žela, gospodar pa je na kólcih vozil samótež snopje do kozolca; otrok je ležal v robec zavít v razóru v senci dveh snopíčov.

„Hej, Cilika!“ zavpil je zdajci nekdo s steze, ki je držala kraj njive navzdol.

Mohorički je pal srp iz rók in bela v obrazu, kakor novo platno, sklonila se je kvišku.

„Jezus, Marija! — Ti si — Šimon!“

„Dà, jaz!“ kličal je óni veselo in si obrisal pot z zarjavelega lica. „Pa kaj se strašiš? Ali si mislila, da sem že mrtev?“

„Dà, mrtev, mrtev!“ ponavljala je ona za njim, ne da bi znala, kaj govori.

Stopil je bliže in v tem ugledal otroka v razóru. Osúpel, prestrašen je obstál.

„Kaj pa — ta? Čegav je?“

„Moj!“

„Tvoj? Tvoj?“ zakričal je Šimon.

V tem je pripeljal Tone svoja kólca preko njive in šele par korakov pred ónim stoječ spoznal je brata.

„Kaj ti si, Šimon?“ vskliknil je, in tudi njemu je bilo, kakor bi ga železna pest grabila za srce. A takoj je bil zopet miren. „Vsi so dejali, da si umrl; in sedaj si tù! Pozdravljen, Šimon —!“ rekši mu je ponudil rokó.

„Pa ta — ta — kaj pa ta?“ kričal je óni, kažóč Ciliko in otroka.

„Ta je moja — moja žena! In moj otrok!“ zavrnil je Mohorič z mirnim glasom.

„Tvoja žena?“

Pogledal ga je divje in sovražno; misliti je bilo, da pograbi brata za vrat.

„Haha!“ zasmijal se je hripávo; „za dóto sta pa vzela, kar sem jaz pustil; in morda bi še nekaj dala, za nekoliko maš — kaj ne, da bi bil ostal jaz tam doli in trohnel v kakem jarku!“ Stisnil je zobé, da so zaškripali, zasukal se prav po vojaško na desni péti in odšel po stezi navzdol

Tone je naložil vnovič voz in odpeljal pšenico, Cilka pa je žela dalje. Bila je kmalu na konci in Mohorič je prišel po zadnje snópje. Naložil je je lepo na vozič, da je ostala v sredi mala otlina, in tja je dal otroka počasi in varno ter odpeljal ga proti vrhu, žena je šla za njim, in sedaj šele utrnile so se ji solze. Toda otrla jih je takoj, in pogled, s katerim je zrla za možem in za sinom, bil je tako jasen, tako žarek, kakor jutranja zora. —

Šimona ni bilo več blizu, a teden pozneje je dobil Mohorič tožbo njegovo po sodišči vročeno zaradi posojenih petsto goldinarjev.

„Z grunta naju spravi!“ rekel je Tone svoji ženi. Ona ni vedela odgovora.

Po večerji, ko je otroče zaspalo, stopila pa je k možu, ki je sedel za mizo, in zamišljeno pušil tobak iz kratke pipe ter vprašala:

„Pa kaj, če naju spravi z grunta? Gostovála bova na tujem in delala, kakor sedaj! Saj nama ne bo slabeje!

On jo je pogledal z mrkim očesom.

„Ali otrok! Ta ne bo imel dóma!“

„Če bo priden, živel bo lahko in dobro! In jaz imam tudi še nekaj v gruntu, kar mi ne odide!“

Tone je uprl glavo v obe roki; pri vsi skrbi in bolesti je bil vendar tako srečen; sedaj bolj, nego kedaj prej, kajti vedel je, da mu žene ne izneveri nihče na vsem svetu ne.

Šimon je res hotel zvršiti svojo osveto: prodaja Mohoričevega posestva je bila že oklicana.

Toda tisto nedeljo, ko je birič pred farno cerkvijo naznanjal to ljudem, sprl se je Šimon ves vinjen v krčmi s trškimi fanti, in konec je bil ta, da je óni obležal v veži nezavesten z razbito čepínjo. Prevideli so ga še tisto noč, proti jutru se mu je vrnila zavest, in potem je poslal po Mohoriča in ženo njegovo.

Prišla sta takoj.

„Sedaj pa res umrjem — Tone,“ šepetal je ranjenec, „sedaj pa imejta doto mojo — vso, vso — vsa naj bo vajina.“

Napravil je oporoko, potem pa Ciliki rekel, naj stopi k njemu. Prijel jo je za róko in držal jo dolgo v svoji krepki, koščeni ter zrl

v jokajočo ženo, a govoriti ni mogel več. Omótica ga je prevzela, in proti večeru je umrl. —

Mohorič ima danes novokrito streho na hiši in v hlevu štiri répe. Tudi deklo je moral vzeti.

Nedavno pa so mu nesli družega fantiča h krstu. Botra je bila z otrokom že pred hišo, boter pa je stal še na pragu kamre, kjer je ležala mati.

„Ej, Mohorič!“ obrnil se je le-tá nazaj v sobo, „kako ga bomo pa krstili? Pozabil bi bil skoraj povprašati!“

„Hm,“ zamrmral je oče in obrnil se na pol v stran, da ga boter ni mogel videti v obraz; „Šimon naj bo, Šimon!“ dejal je potem naglo.

Tačas sta se ujela z ženo v pogledu, in oba za jeden trenutek nista mogla ločiti očesa od družega.

„Saj je v pratiki že drugi teden!“ pristavil je Mohorič in odšel pogledat, kako je z živino v hlevu.

„Matica Slovenska“ in „Družba sv. Mohorja“.

Statistična študija.

Sestavil Evgen Lah.

V.

D). Tržaško-koperska škofija.

Kakor že znano, je tržaško-koperska škofija gledé absolutnega števila svojih udov pri „Matici Slovenski“ že na tretjem, pri „Družbi sv. Mohorja“ šele na zadnjem mestu. Gledé relativne razdelitve pa z ozirom na absolutno prebivalstvo so tržaško-koperske razmere pri obeh, posebno pa še pri „Družbi sv. Mohorja“ podnormalne.

„Matica Slovenska“ ima po Tržaško-Koperskem vsega skupaj 139 članov, ki so v sploh omenljivem številu raztreseni po devetih različnih dekanijah. Posameznike imajo še tri dekanije; štiri dekanije so pa brez matičarjev. Kakor pri Goriškem, bomo se tudi tu natančneje pečali le s prvo vrsto dekanij in jednako tudi pri tržaško-koperskih razmerah „Družbe sv. Mohorja“ jemali ozir le na te dekanije iz že navedenega uzroka.

Absolutno največ matičarjev ima seveda dekanija Trst z okolico, namreč 67. Takoj za njo pa pride gledé absolutnega prebivalstva jedna najmanjših tržaško-koperskih dekanij, to je tomajska, ki ima 36 matičarjev;